

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

จากอดีตจนถึงปัจจุบันประเทศไทยมีทรัพยากรและสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลายแห่ง โดยภาครัฐได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนในประเทศ ท่องเที่ยวในประเทศไทยให้มากขึ้น จนในปัจจุบันสามารถพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมหลักในระบบเศรษฐกิจของประเทศไปแล้ว ซึ่งนำไปสู่โอกาสในการจัดหางานโดยมีการกระจายรายได้ไปสู่ภาคประชาชนและภาคเศรษฐกิจของภาคนั้นๆ ในประเทศ ดังนั้นเมื่อมีผลกระทบใดๆเกิดขึ้นต่อการท่องเที่ยวผลกระทบนั้นๆ ย่อมมีผลต่อประชาชน และเศรษฐกิจของประเทศด้วยซึ่งผลิตภัณฑ์พื้นเมืองก็เป็นสินค้าอีกประเภทหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น และในจังหวัดนั้นๆ โดยแต่ละภาคของประเทศไทยจะมีลักษณะสินค้าผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของฝากพื้นเมืองที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละภาคมีทรัพยากรพื้นเมืองที่มีลักษณะต่างกัน ไปตามสภาพภูมิศาสตร์ของประเทศ ดังนั้นในแต่ละภาคต้องมียุทธศาสตร์ในการผลิต และพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกในการท่องเที่ยว โดยควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรตามธรรมชาติ รวมทั้งพัฒนาผลิตภัณฑ์พื้นเมืองในท้องถิ่นให้นักท่องเที่ยวได้เลือกซื้อไปเป็นของฝากของที่ระลึก โดยต้องมีคุณค่าและประสิทธิภาพควบคู่กันไป รายได้จากการขายสินค้าของที่ระลึกของฝากให้กับนักท่องเที่ยวนั้นถือเป็นรายได้หลักอย่างหนึ่ง ในธุรกิจการท่องเที่ยวของประเทศ โดยจากการสำรวจค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2550 พบว่า ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว 380,417 ล้านบาท (สถิติจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) ซึ่งมีค่าใช้จ่ายซื้อสินค้าของที่ระลึกของฝาก ในปี2550 คิดเป็นร้อยละ 27 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด และพบว่า ยังไม่มีสินค้าพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ของคนเชียงใหม่ที่ชัดเจน จากการสำรวจ พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2550 จังหวัดเชียงใหม่มีนักท่องเที่ยวชาวไทยเข้ามาเที่ยวจำนวนรวมทั้งสิ้น 2,598,041 คน (สถิติจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,2550)

สินค้าของที่ระลึกพื้นเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทสินค้าหัตถกรรม ซึ่งค่อนข้างหายาก ผลิตยาก ต้องอาศัยฝีมือและความชำนาญรองลงมาจะเป็นประเภท

อาหารพื้นเมือง ซึ่งจากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าส่วนใหญ่สินค้าของฝากของที่ระลึกพื้นเมืองประเภทหัตถกรรมจำเป็นต้องมีการปรับปรุงในด้านการผลิต คุณภาพ ระยะเวลาผลิต การออกแบบการผลิต และกระบวนการต่างๆของการผลิต ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าของที่ระลึกพื้นเมือง ซึ่งนักท่องเที่ยวแต่ละคนอาจมีรสนิยม ค่านิยม ความชอบ ความพึงพอใจในสินค้าแต่ละประเภทแตกต่างกันจึงส่งผลให้สินค้าที่นักท่องเที่ยวต้องการที่จะซื้ออาจต่างกันไป ซึ่งประเภทสินค้าหัตถกรรมเป็นสินค้าพื้นเมืองประจำจังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้ ร่ม ,กระดาศษา ,งานไม้ ,ผ้าทอ ,เครื่องปั้นดินเผา เครื่องจักสาน เครื่องเงิน ,เครื่องเงิน และสินค้าเบ็ดเตล็ด ทั้งหมด 8 ประเภท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,2550) ซึ่งคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์นั้นมีลักษณะที่มีคุณค่าอยู่ในตัวผลิตภัณฑ์ที่ต้องอาศัยฝีมือ ความละเอียด ความชำนาญในการผลิตแต่ละชิ้นงาน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาวิจัยจะศึกษาถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกพื้นเมือง เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีการวางแผนเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของฝากพื้นเมืองเพื่อการท่องเที่ยว นั้น จะเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่เป็นนักท่องเที่ยว ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ และผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกของฝากพื้นเมืองซึ่งเป้าหมายสามารถเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน โดยจะเน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย โดยให้มีการจัดส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น จัดในรูปแบบการพัฒนาฝึกอบรมให้ความรู้ในการเพิ่มผลผลิตโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ โดยฝึกทักษะด้านอาชีพ ที่เกี่ยวกับการผลิตผลิตภัณฑ์ โดยมีการศึกษาวิจัยถึงความต้องการ รวมทั้งข้อคิดเห็น ของนักท่องเที่ยว เพื่อให้สอดคล้องกับการผลิตผลิตภัณฑ์ของฝากพื้นเมือง และเพื่อเป็นการจัดอันดับความสนใจต่อผลิตภัณฑ์ของฝากพื้นเมืองของนักท่องเที่ยว รวมทั้งเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการสร้างจุดขึ้นของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกพื้นเมืองที่เหมาะสมเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ในจังหวัดเชียงใหม่ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกพื้นเมืองเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงประเภท และรูปลักษณะของที่ระลึกพื้นเมืองที่เหมาะสมใน จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกพื้นเมืองในจังหวัดเชียงใหม่

3. เพื่อศึกษา และกำหนดแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกพื้นเมืองที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ยั่งยืนใน จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาสินค้าของที่ระลึกพื้นเมืองเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ในจังหวัดเชียงใหม่ เท่านั้น ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีธุรกิจท่องเที่ยวในเติบโตในอัตราที่ค่อนข้างสูง โดยจะแบ่งอาณาเขตสถานที่การเก็บข้อมูลวิจัย 5 อันดับแรกที่มีนักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมท่องเที่ยว ได้แก่ ดอยสุเทพ ถนนคนเดิน สวนสัตว์เชียงใหม่ ดอยอินทนนท์ และพีชสวนโลก (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2550) จากข้อกำหนดขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยจะใช้เวลาในการศึกษาและเก็บข้อมูล ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวในช่วงเดือนมกราคม – เดือนเมษายนเพราะสามารถเก็บข้อมูลได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งได้จำกัดขอบเขตโดยลักษณะประชากรที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกพื้นเมืองเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในจังหวัดเชียงใหม่ มีประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ จากการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ทำให้ทราบประเภท และรูปลักษณะ ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกพื้นเมืองในจังหวัดเชียงใหม่ ว่าผลิตภัณฑ์ใดควรให้การส่งเสริม สนับสนุนในการผลิตและจัดจำหน่าย อีกทั้งเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน และพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่อีกด้วย
2. ทำให้รับทราบถึงความต้องการ และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสินค้าของที่ระลึกพื้นเมือง และเพื่อเป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกพื้นเมือง ในจังหวัดเชียงใหม่ให้มีมาตรฐานอีกด้วย

นิยามศัพท์

สินค้าของที่ระลึกพื้นเมือง หมายถึง สิ่งประดิษฐ์ที่นำมาเป็นสินค้าเพื่อแสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งทำให้ผู้ที่มาเยือน หรือนักท่องเที่ยวได้ระลึกถึงสถานที่ที่เคยไป สะท้อนให้เห็นเอกลักษณ์และประเพณีบางอย่าง ซึ่งวัสดุที่นำมาประดิษฐ์มักมีภายในท้องถิ่นมา ดัดแปลงเป็นสินค้า และเป็นอุตสาหกรรมภายในครัวเรือน

การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้า หมายถึง การปรับปรุงรูปแบบของผลิตภัณฑ์สินค้า รวมถึง กระบวนการผลิตให้มีคุณภาพและมีความทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และตอบสนองกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อันจะก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อฝ่ายผู้ผลิตและผู้บริโภค

การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมาเยือนสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ อย่างมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และเคารพในกฎระเบียบของสถานที่ เป็นเพียงการเยี่ยมชมและเก็บ เป็นความทรงจำกลับไป โดยไม่ได้ทำลายสภาพแวดล้อมให้เสื่อมลง และยังสามารถเรียนรู้วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนและยังช่วยกันอนุรักษ์ให้คงอยู่สภาพนั้นต่อไป